

Johanna Jadstrand
010-473 58 49
Fredrik Malmberg
010-473 50 00

Till
Kulturdepartementet

Svar på remiss gällande Sametingets förslag till handlingsprogram för bevarande av de samiska språken (Ku2020/01895)

Inledning

Specialpedagogiska skolmyndigheten har i uppdrag av regeringen att dels erbjuda specialpedagogiskt stöd till samtliga skolformer, dels att driva specialskolor med rätten att utveckla tvåspråkighet med svenskt teckenspråk parallellt med svenska. Specialpedagogiska skolmyndighetens uppdrag innebär att sameskolan är en potentiell partner för specialpedagogiskt stöd t.ex. barn och elever som har rätt att lära samiska och läser enligt förskolans, förskoleklassens, grundskolans, specialskolans, grundsärskolans, gymnasiesärskolans eller gymnasiets läroplaner.

Specialpedagogiska skolmyndigheten kommenterar framför allt delar av kapitel 3 *En fungerande utbildningskedja*. Specialpedagogiska skolmyndigheten har därtill några synpunkter gällande kapitel 2 *Språkliga resurser och språklig infrastruktur* och kapitel 4 *Kultur bär språk, språk bär kultur*.

Generella synpunkter

Barn, elever och vuxna med funktionsnedsättning finns i hela befolkningen. För att säkerställa allas möjligheter att ta del av handlingsprogrammets åtgärder och förslag behöver individer med funktionsnedsättning och olika skolformers läroplaner synliggöras i Sametingets handlingsprogram. Generellt saknar Specialpedagogiska skolmyndigheten funktionsrättsperspektivet både i handlingsprogram och i dess förslag till åtgärder. Utöver ovan lämnade synpunkter är Specialpedagogiska skolmyndigheten positivt inställd till de språkreferenser som finns i programmet.

Utifrån Specialpedagogiska skolmyndighetens uppdrag, målgrupp och samlade kunskap om villkor för utbildning ser vi att myndigheten skulle kunna utgöra ett stöd särskilt inriktat mot tvåspråkighet, läromedel och fjärrundervisning. Specialpedagogiska skolmyndigheten skulle också kunna bidra i några av de med Skolverket föreslagna expertgrupperna.

Avsnitt 2.2 Språkteknologi

Digitalisering av skolan – insats för samiska (s. 30)

Specialpedagogiska skolmyndigheten tillstyrker åtgärden. Specialpedagogiska skolmyndigheten anser att det är av stor vikt att det skapas rättstavningsprogram, digitalt användbara ordlistor, söktjänster på nätet och automatisk textöversättning.

Avsnitt 2.3 Språkvård och god ortnamnsred

Utveckling, normering av och kurser i språkterminologi inom samisk utbildning (s. 32)

Specialpedagogiska skolmyndigheten tillstyrker åtgärden. En gemensam terminologi är en förutsättning för att skapa likvärdiga utbildningsvillkor för barn och elever. En utbildning där begrepp används fritt riskerar inte bara missförstånd utan medför också en otrygghet för både elever och lärare. Det innebär också en svårighet att bedöma vilken kunskap som individen besitter. Detta kan påverka både barns och elevers hälsa negativt, vilken går hand i hand med lärande och målluppfyllelse.

Avsnitt 3.1 Sameskolans och de samiska förskolornas centrala roll

Förstärk samisk utbildning (s. 35)

Specialpedagogiska skolmyndigheten saknar ett förtydligande på vilket sätt åtgärden är tänkt att genomföras.

Sammanlänka det samiska språkarbetet med sameskolans och samiska förskolor (s. 37)

Specialpedagogiska skolmyndigheten saknar konkreta förslag för hur detta ska genomföras.

Avsnitt 3.2 Förskola

Utveckla en stark utbildningsmodell i samisk förskola (s. 39)

Specialpedagogiska skolmyndigheten anser att en samisk utbildningsmodell behöver göras utifrån samisk kulturkompetens, forskning och beprövad erfarenhet eftersom en utbildningsmodell behöver både teoretisk och metodisk grund.

Rätt till samisk förskola i hela landet (s. 42), Stöd till skolhuvudmän om förskola på samiska (s. 43) och Förtydliga formuleringen hela eller väsentlig del av utbildningen i förskola (s. 43)

Specialpedagogiska skolmyndigheten tillstyrker de föreslagna åtgärderna.

Expertgrupp för insatser inom befintlig struktur (s.44)

Specialpedagogiska skolmyndigheten tillstyrker föreslagen åtgärd. I en sådan expertgrupp är det lämpligt att Specialpedagogiska skolmyndigheten deltar.

Språkbad på samiska förskolor (s. 44)

Specialpedagogiska skolmyndigheten bedömer att i denna fråga bör samverka med övriga minoritetsspråk ske.

Äldre talare som resurs i förskolan (s. 45)

Specialpedagogiska skolmyndigheten tillstyrker föreslagen åtgärd.

Avsnitt 3.3 Grundskola inklusive förskoleklass

Sameskolan som unik resurs (s. 47)

Specialpedagogiska skolmyndigheten tillstyrker föreslagen åtgärd.

Specialpedagogiska skolmyndigheten kan bidra till denna expertgrupp med kunskap och erfarenheter kring både med tvåspråkighet och funktionsnedsättning.

Utvecklad tvåspråkig undervisning (s. 47)

Specialpedagogiska skolmyndigheten anser att denna åtgärd behöver förtydligas bl.a. vem som ska äga uppdraget, vad som behöver tillföras och utvecklas kring den samiska tvåspråkiga undervisningen.

Utökning av tvåspråkig undervisning (s. 49)

Specialpedagogiska skolmyndigheten ser behov av ett förtydligande kring vem och hur dessa insatser ska vidtas.

Pröva tvåspråkig undervisning via fjärrundervisning (s. 49)

Specialpedagogiska skolmyndigheten tillstyrker den föreslagna åtgärden.

Fler åtgärder för att stärka undervisning i samiska (s. 50)

Specialpedagogiska skolmyndigheten tillstyrker den föreslagna åtgärden. Specialpedagogiska skolmyndigheten ser att synergieffekter kan finnas av samarbete utifrån att ett liknande förslag finns med i Institutet för språk och folkminnets förslag till handlingsprogram för bevarande av de nationella minoritetsspråken (Ku2020/01900).

Regelförändringar kring tvåspråkig undervisning (s. 51)

Specialpedagogiska skolmyndigheten tillstyrker den föreslagna åtgärden.

Reglera rätten till modersmålsundervisning i förskoleklass (s. 52)

Specialpedagogiska skolmyndigheten tillstyrker den föreslagna åtgärden. Specialpedagogiska skolmyndigheten anser att modersmålsundervisning i de samiska språken i förskoleklass ska införas för att språklärandet ska ske obrutet.

Sammanhållen och jämförbar statistik (s. 52)

Specialpedagogiska skolmyndigheten tillstyrker den föreslagna åtgärden. Specialpedagogiska skolmyndigheten instämmer i svårigheten att utan statistik

kunna följa upp verksamheten och dess mål. Det omfattar också om och i vilken utsträckning barns och elever rättigheter tillgodoses, t.ex. för barn och elever med funktionsnedsättning.

Bedömningsstöd i samiska (s. 52)

Specialpedagogiska skolmyndigheten tillstyrker föreslagen åtgärd. Specialpedagogiska skolmyndigheten vill poängtera att alla elevers olikheter och behov behöver lyftas fram i bedömningsstödet.

Avsnitt 3.4 Gymnasieskolan

Specialpedagogiska skolmyndigheten tillstyrker samtliga föreslagna åtgärder gällande gymnasieskolan.

Avsnitt 3.6 Lärarutbildning och fortbildning av lärare

Säkerställa tillgången till behöriga och lämpliga lärare (s. 61), Ändra examensordningen för grundlärarexamen (s. 62), Öka tillgången på tvåspråkiga lärare i grundskolan (s. 62), Samiska som prioriterat ämne i kompletterande pedagogisk utbildning (s. 63) och Ge behörighet till legitimerade lärare med kunskaper i samiska (s. 63)

Specialpedagogiska skolmyndigheten tillstyrker de föreslagna åtgärderna.

Obligatorisk kompetensutveckling i samisk pedagogik (s. 64)

Specialpedagogiska skolmyndigheten är tveksam till om denna åtgärd är realistisk då det saknas behöriga lärare att fortbilda.

Utbildning för pedagoger i språkbadsmetodik (s. 64)

Specialpedagogiska skolmyndigheten tillstyrker den föreslagna åtgärden. Specialpedagogiska skolmyndigheten är generellt positiv till ett medvetet arbete kring språkutvecklande arbetssätt och särskilt i förhållande till myndighetens målgrupper.

Avsnitt 3.7 De samiska språken i yrkeslivet

Yrkesvuxenutbildning ger samiskspråkig kompetens (s. 65), Yrkehögskolans roll (s. 66), Utbildning av tolkar och översättare (s. 66)

Specialpedagogiska skolmyndigheten tillstyrker de föreslagna åtgärderna.

Avsnitt 3.8 Läromedel

En ökad produktion av läromedel och en bättre bild av vilka läromedel som finns så att de områden som är mest akuta prioriteras (s. 67)

Specialpedagogiska skolmyndigheten tillstyrker förslaget till åtgärd. Specialpedagogiska skolmyndigheten kan bidra i detta arbete och med betoning på myndighetens målgrupper.

Stärka, samordna och strukturera utgivningen av läromedel (s. 68)

Specialpedagogiska skolmyndigheten kan bidra i detta arbete och med betoning på myndighetens målgrupper.

Komplettera läromedel från Norge och Finland (s. 69)

Specialpedagogiska skolmyndigheten tillstyrker den föreslagna åtgärden.

Avsnitt 3.9 Livslångt lärande – kompletterande åtgärder

Följa och informera om utbudet av utbildningar (s. 70), Insatser för att häva språkspärr (s. 70), Permanent mentor-lärlingsprogram (s. 71), Stärka vuxna samers läs- och skrivkunighet (s. 71)

SPSM tillstyrker de föreslagna åtgärderna.

Avsnitt 4.1 Kulturarv och árbediehtu

Samernas bibliotek som resursbibliotek (s. 81) och Läsfrämjande (s. 83)

Specialpedagogiska skolmyndigheten tillstyrker de föreslagna åtgärderna.

Avsnitt 4.4 Film och tv-program

Dubbing som språkstärkande insats (s. 84)

Specialpedagogiska skolmyndigheten tillstyrker den föreslagna åtgärden.

Specialpedagogiska skolmyndigheten anser att dubbade filmer kan ha positiv inverkan särskilt för myndighetens målgrupper. Det bör undersökas om norska Statped har någon erfarenhet av dubbing som i så fall kan användas.

Sakkunniga har i detta ärende varit Helen Bergstadius, Emelie Cramér-Wolrath, Annika Esperer, Lena Hammar, Eva Klubb Degsell, Agneta Nylander Widz och Angelina Sandberg. Föredragande har varit Johanna Jadstrand.

För Specialpedagogiska skolmyndigheten

**Fredrik
Malmberg**

Elektroniskt undertecknad
av Fredrik Malmberg
Datum: 2021.03.12
16:23:49 +01'00'

Fredrik Malmberg

Generaldirektör